

Uredništvo i uprava
ZAGREB, MASARYKOVA 28a
Telefon 67-80
Uredništvo in uprava
za Slovenijo in slovenski del
Julijske Krajine
LJUBLJANA, Erjavčeva 4a

ISTRA

Čitajte proglas
»Borba za 6 strana!«

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

Problem naše omladine

U prethodnom broju smo na uvodnom mjestu pisali o problemu naše školske omladine. Izložili smo položaj naše školske omladine, a zaključak je glasio:

O cilju odgoja naše omladine ne treba da govorimo. Znamo ga svi. Jedino način treba da promislamo i da se dademo na posao. Jer ta omladina nema nikoga da joj pokaže put. A željna je rada i želi da svoj zanos unese u nešto dobra, nešto za što je određena. Ako se to ne uradi, naš narod dolje ostat će bez inteligencije, a mi u emigraciji ostat ćemo bez omladine. Ako ostanemo bez omladine, iskopali smo grob sami sebi i našim idejama za koje se borimo i radi kojih smo se organizirali.

To smo rekli o pitanju školske omladine, a sastanak Omladinske sekcije »Istre« u Zagrebu u nedjelju daje nam povoda da se danas osvrnemo na problem sve naše omladine, bez obzira na školsku spremu.

Na tom sastanku su se jasno ispoljile dvije stvari: 1) naša omladina je vrlo slabo organizirana i prepuštena je sama sebi i 2) ta omladina hoće da radi.

Sami omladinci su konstatairali da se tog dana mnogi po prvi put vide i da organizacija ne funkcioniše već nekoliko godina. Ali svi, od prvoga do posljednjeg, bili su zato da se nađe način kako bi se omladinu sakupilo i što jače organiziralo. I još jedna utješna pojava i putokaz za starije: omladinci su objektivno diskutirali i na koncu su se složili, iako se u početku činilo da će se razići u dvije grupe. Našli su zajedničku platformu za rad i mirno su prešli preko nekih ličnih pitanja.

Na svim sastancima i sjednicama starijih funkcionera u emigraciji konstatair se, kada se slučajno dodje na omladinu, da mi skoro ni nemamo omladine u emigraciji, možda zato što omladina ne dolazi skoro nigdje do izražaja. Omladina je donekle objekt staranja i brige, ali se omladinu ne upućuje da sama sobom upravlja — ne ide se za tim da ona od objekta postane subjekt u emigraciji.

Medjutim omladina hoće da bude samostalna. Ona hoće da radi omladinskim metodama i da ne bude jednostavni privjesak starijih. Ideje omladine se ne poklapaju nikada potpuno sa idejama starijih, a to i jest jedna od glavnih funkcija omladine da je idejno ispred starijih. To je njezina glavna oznaka.

To treba imati u vidu. I pustiti omladinu da izvršuje svoj historijski poziv, pa makar se to očitovalo u djelomičnom neslaganju sa starijima. Kada bi omladina bila isto što i stariji, nje ne bi ni trebalo. I pokret koji bi imao stoposto pokornu omladinu, taj pokret bi bio osuđen na izumiranje.

U našoj emigraciji nastaje malo pomalo neka stagnacija. A vrijeme odmiče. I mi zaostajemo. Jer nema novih sila — nema omladine, koja bi unijela u pokret elana, nestrpljivosti, svježine. Ono malo aktivne omladine ne može jače da se afirmira. A omladine imamo. Samo je treba okupiti, dati joj mogućnosti za rad, ne kočiti je u svemu. Neka omladina postane subjekt — neka osjeti odgovornost u samostalnom radu bez tutora i cenzora. Tek tada ćemo moći kazati da naš pokret ima omladinu — da pokret neće izumrijeti, već da će postajati sve svježijim i jačim.

Prije rata u Istri i ostaloj Julijskoj Krajini omladina je enosila na sebi skoro cijeli teret narodnih borba. Omladina je demonstrirala i manifestirala, tukla se i bila tučena; omladina je išla u zatvore i bolnice; ona je pjevala i svirala, vježbala i plesala, vijala i spaljivala zastave. Za vrijeme rata je bježala preko granice, tukla se i ginula na Dobrudži i ostalim frontovima protiv Austrije. To se nastavilo i kasnije — iza rata, a kulminacija tog omla-

dinskog aktiviteta je Pula i Bazovica. I u emigraciji je omladina nastavila tom tradicijom — prvi pokreti i prve organizacije potječu od omladine.

Kasnije je to počelo jenjavati. Ima više uzroka, ali niti jedan nije toliko važan da bi se nastavilo sa dosadašnjim. Jer ako se nastavi s ovom nebrigom za problem omladine u emigraciji, osjetit ćemo jednog dana da nas nema.

U emigraciji ima posla. I to posla koji je po svojoj prirodi određen za omladinu. Gajenje društvenog života (ali ne kao principa već kao sredstva za okupljanje emigracije) omladina je prva pozvana da to vodi. U svim javnim propagandnim i političkim akcijama omladina je uvijek prva. I kulturne akcije oživljuju omladinu. Bez nje se ne može ništa većega ni za-

početi ni postići, a protiv nje još manje — ići protiv vlastite omladine bilo bi isto što i samoubijstvo.

Ali omladinu treba odgojiti. Ili joj barem pokazati put kako će se ona međusobno odgojiti u našem duhu. Treba joj dati mogućnosti za taj odgoj. A omladina to želi i hoće. Ona hoće da radi i hoće da se upozna s problemom. Da upozna svoj rodni kraj, njegovu historiju i ljude. Treba da zna našu kulturnu i političku povijest — borbe prije i poslije rata i zadatke naše emigracije. U tome moraju da stariji pomognu omladinu, jer naša omladina ne radi protiv starijih, već traži njihovu pomoć, ali ta pomoć ne smije da se izvrgne u tuorstvo. Skrajnije je vrijeme da ozbiljno počnemo tretirati problem naše omladine, jer je to pitanje naše budućnosti. — (t. p.)

U KONKORDATU S JUGOSLAVIJOM

Vatikan se obvezuje na zaštićivanje naših narodnih manjina

Beograd, 9 jula 1937. — Pretsjednik vlade i ministar vanjskih poslova dr. Milan Stojadinović održao je u Narodnoj skupštini pred Odborom za konkordat između Jugoslavije i Vatikana velik govor 8. o. m. u kojemu je, između ostalog, rekao i ovo:

— Bile su još tri tačke, od većeg značaja, koje nisam htio da ostavim neosvjetljene opet jednim autentičnim tumačenjem. Jedna se tiče zaštite naših manjina i njihovog narodnog jezika u katoličkoj crkvi i katoličkim organizacijama. I u toj tački dobio sam potpuno zadovoljavajući odgovor. Nota ovdješnje Apostolske Nuncijature u tome pitanju veli ovo:

»Što se tiče čl. XI al. 2, jasno je da je Sv. Stolica saobrazno principima, koje je ona uvijek zastupala odnosno upotrebe materinog jezika u dušebrižništvu u vjerskoj nastavi i u životu katoličkih organizacija, neće prestati da se interesuje za jugoslovenske nacionalne manjine, čak i u slučaju da u buduću ne bi došlo do zaključenja drugih konvencija o Konkordatu.«

IZJAVA DRA MILANA STOJADINOVIĆA O ZAŠTITI NAŠE MANJINE U PISMU PRETSJEDNIKU NARODNE SKUPŠTINE

Beograd, 8. VII. — U vezi sa pretnesom Konkordata koji je podnesen Narodnoj skupštini uputio je predsjednik vlade dr. M. Stojadinović pismo predsjedniku Narodne Skupštine g. S. Čirčiću u kojem se, uz ostalo, veli i ovo:

2. U članku 11, alineja 2, govori se o obećanju Svete Stolice da će se kod budućih pregovora s državama, gdje žive naše nacionalne manjine, zauzimati da tim našim manjinama jamči postupak ne manje povoljan od postupka koji mi primjenjujemo na njihove manjine kod nas. U ovakvoj se stilizaciji htjelo da

sa izvjesne strane vidi namjera Svete Stolice, da se oslobodi dužnosti da se i izvan konkordatskih pregovora zauzima za prava naših manjina na crkvenom polju. Pošto se vjerovatno u dogledno vrijeme neće voditi konkordatski pregovori s državama gdje žive naše manjine, izgledalo je, da prema spomenutom tumačenju Svete Stolice prepušta njihov sudbini naše narodne manjine. Zbog svega toga smatrao sam potrebnim, da se i ovo pitanje raščisti. Kako može da se vidi iz spomenute note apostolske nuncijature, dobio sam kategoričku izjavu, da će se Sveta Stolica zauzimati za pravo upotrebe narodnog jezika u dušobrižništvu, vjerskoj nastavi i životu katoličkih organizacija i izvan konkordatskih pregovora s državama gdje žive naše manjine. Mogu vas uvjeriti g. predsjedniče, da su ova obećanja šira i izričita od onih, koja smo mogli postići kod nekih vlada s kojima smo to isto pitanje raspravljali. Sveta Stolica će se prema spomenutoj izjavi i izvan konkordatskih pregovora neprestano zauzimati za prava naših manjina, da se služe svojim materinim jezikom. »dans la cure d'ames, dans l'instruction religieuse et dans la vie des organisations catholiques«, tj. u dušobrižništvu, vjerskoj nastavi i u životu katoličkih organizacija.

ČESKE NOVINE O KONKORDATU

Prag, 9 jula. — Komentarišući Konkordat, koji će Jugoslavija zaključiti sa Vatikanom, poluzvanične »Praške novine« pišu:

»Konkordat omogućuje depolitizaciju katoličkog svećenstva i osigurava jugoslovenskim manjinama, u drugim zemljama, upotrebu svog materinskog jezika u svećeničkoj administraciji.

Nove potujčevalnice za naše otroke

Gorica, julija 1937. — (Agis). — Že od vsega početka stremi fašizem pri nas za tem, da da našim vasem čim več svojih šol. Leto za leto otvarja v manjših vaseh leno in dvorazrednice, na sedežih občin pa poleg že obstoječih šol še otroške vrte, v katere morajo starši pošiljati svoje otroke. Posebno skrb posvečajo zlasti obmejnim vasem. To nam potrjujejo tudi zadnje vesti, po katerih bodo samo v idrijski občini zgradili letos tri nova šolska poslopja. Tako bosta dobili vasi Zavratec in Vrsnik, ki ležita neposredno ob meji nad Žirni, letos vsaka svoje novo šolsko poslopje. Seveda moramo pri tem pripomniti, da sta sicer majhni vasi zelo oddaljeni od drugih in je zlasti po zimski otrokom težko obiskovati precej oddaljene šole. Ravno tako nameravajo letos zgraditi novo šolsko poslopje v Srednji Kanomlji, od koder so do sedaj obiskovali otroci šolski pouk v Gorenji Kanomlji ali pa v Spodnji Idriji. Ker je pa dolina Kanomlja zelo raztegnjena, ter posestva raztresena, bo ta nova šola zelo olajšala otrokom obiskovanje šolskega pouka, posebno v zimskem času. Vse tri vasi spadajo danes pod idrijsko občino in bo padlo celotno breme za vzpostavitev teh treh novih šolskih poslopij tudi nanjo. Idrijska občina je že oskrbela po-

trebne načrte in proračune, kar bo občutno obremenilo njene že itak slabe finance. Saj ima Idrijska občina, ki šteje nekaj okrog 14.000 prebivalcev, danes z novimi že dvanašti šol. K temu naj še pripomnimo, da so vse te vasi okrog Idrije, ker so vse raztresene po hribih in je ves teren okrog Idrije zelo hribovit in malo rodovit. Idrija sama pa tudi nima razen rudnika ničesar, kar bi prinašalo kakšne posebne dohodke.

Ravno tako bodo še letos gradili novo šolsko poslopje na Ravneh pri Orgarju pod Sv. Goro. Idrijska kot tudi grgarska občina sta odkupili že potrebna zemljišča. Goriški pokrajinski upravni odbor je te dni odobril vse potrebne izdatke in načrte za te šole.

Potrebno bi bilo pozdraviti to brigo fašističnih oblasti, če bi bile te šole namenjene onemu namenu, katerega želimo tudi mi: da bi se naši mladini nudilo čim več prilike in možnosti izobrazbe, trdne podlage za današnje težko življenje kot tudi prepotrebne pouka v gospodarstvu in gospodinjstvu. Toda na žalost stremijo fašistične oblasti za vsem drugim, to je, da bi čim hitreje izneverili naše otroke materinemu jeziku in lastni zemlji.

KONGRES NARODNIH MANJINA U LONDONU

POD PRETSJEDANJEM DR. JOSIPA WILFANA

Dne 14 i 15 o. m. j. zasjedat će u Londonu XIII kongres narodnih manjina pod pretsjedanjem dra. Josipa Wilfana. Na dnevnom redu nalazi se između ostalog i pitanje reforme pakta Lige naroda s obzirom na prava manjina. Arhitekt Rutha, koji je izabran potpretsjednikom kongresa zastupat će stranku sudetskih Nijemaca, ali bi na kongresu imale biti zastupane i njemačke aktivističke stranke iz Čehoslovačke. Na kongresu nije zastupana slovačka manjina u Mađarskoj te ni jedna narodna manjina iz Njemačke.

MANJINSKO PITANJE IMA MEDJUNARODNI ZNAČAJ

Početkom o. m. j. bio je u Bratislavi skupština Lige za Društvo naroda. Zastupnik čeških Nijemaca je naglasio da se manjinsko pitanje može riješiti jedino na osnovu ravnopravnosti naroda. Manjinsko pitanje, kazao je dalje, nije podnipošto samo unutarnje pitanje neke države, već ono ima međunarodni značaj.

Na toj skupštini je odlučeno da će posebna komisija istražiti i iznijeti položaj narodnih manjina u onim državama, koje ne veže međunarodna obaveza o zaštiti manjina.

NEMCI NA MAĐŽARSKEM IN HITLERIZEM

Nemci na Mađžarskem se začinja u braniti prevelikega prijateljstva rojakov u rajhu. Njihov vodja Pinter je nedavno zapisal, da hoćejo mađžarski Nemci varovati svojo kulturno ravnopravnost, pri tem pa se čutiyo povezane z Mađžari. »Usoda mađžarskega nemštva bo odlučena v Budimpešti in nikdar v Berlinu ali Stuttgartu. V lastnem interesu naj dajo Ogrri Nemcem ravnopravnost in s tem onemogočijo narodno-socialistično propagando.«

ABESINSKI ABUNA ĆIRIL NAMJERAVA PREĆI U KATOLIČKU CRKVU

Agencija Stefani javlja iz Napulja da je Abuna Ćiril, poglavar kopske crkve u Abesiniji, posjetio pred povratak u Afriku prefekta i još jednom izjavio svojo vjernost Nj. V. Kralju i Caru Italije osnivaču Imperija Mussoliniju i svoje divljenje za sve što je vidio u novoj Italiji.

Prigodom boravka abune Ćirila u Italiji javlja katolički »Amerikanski Slovenec« (Chicago) iz Rima da abuna Ćiril ima namjeru da pređe u rimokatoličku crkvu i da će s njime preći još tri milijuna drugih Abesinaca kopske vjere. Radi toga, izgleda, da je abuna Ćiril i bio u Rimu, gdje je dočekan svim mogućim počastima.

SAŽALNICA ABESINACA PRIGODOM SMRTI BRAĆE ROSSELLI

Društvo intelektualaca Abesinaca »Ethiopia« u Parizu poslalo je pokretu »Giustizia e Libertà« sažalnicu povodom smrti braće Rosselli slijedećeg sadržaja: — »Uzbudjeni strašnim i kukavičkim umorstvom braće Rosselli, Abesinci u Parizu izrazuju svoje saučešće obitelji Rosselli i njihovim prijateljima.«

V Trstu z napetostjo pričakujejo imenovanje novega škofa

Trst, julija 1937. (Agis). — Naš list je že poročal o tem, da se tržaške fašistične oblasti potegujejo za to, da bi bila tržaška škofija povišana v nadškofijo ki naj bi se preselila iz Gorice v Trst. Zato so bile nemalo razočarane, ko je prišla vest da bo reški škof Santin premeščen iz Reke v Trst in imenovan za tržaškega škofa, med tem, ko bo nadškof Margotti ostal na dosedanjem mestu. Predvidevalo se je imenovanje nadškofa Margottija za tržaškega nadškofa zlasti zato, ker je bil po demisiji škofa Fogarja imenovan za upravitelja tržaške škofije.

UPUTE PRETPLATNICIMA

U proglasu Saveza »Borba za 6 strana« predviđa se, da stari dužnici mogu zaostalu pretplatu plaćati u obrocima, i to tako da mjesečno plaćaju 4 dinara za tekuću pretplatu, a 2 dinara u ime otplate za staru pretplatu; usvje 6 dinara mjesečno. Ko hoće da plati tromjesečno, plaća 12 dinara za redovnu pretplatu i 6 dinara za stari dug, usvje tromjesečno 18 dinara. Pretplatnici u Zagrebu mogu to urediti u našoj upravi, Masarykova 28a/II, kat od 4 do 7 po podne, a oni iz Ljubljane u upravi u Ljubljani, Erjavčeva 4a. U Mariboru i Karlovcu mogu to urediti kod našeg povjerenika, a u ostalim mjestima, gdje još nema povjerenika, može se najbolje to urediti preko pošte na ovaj način:

na pošti se kupi čekovna uplatnica, koja stoji 25 para. Na čekovnoj uplatnici se u za to određen prostor napiše adresa »Istre« i čekovni broj ovako: — »ISTRA«, GLASILO JUGOSLOVENSKIH EMIGRANTA IZ JULIJSKE KRAJINE, ZAGREB, a iznad toga 36.789. Na drugoj strani u sredini se isti taj naslov stavi i napiše obavještenje za upravu, na primjer ovako: Za mjesec juli plaćam 4 dinara za tekuću pretplatu, a 2 din za stari dug (ili ako se plaća za tri mjeseca: 12 din za tekuću pretplatu i 6 din za stari dug). Ispod toga ime, prezime i adresa.

Koristite se pogodnostima i uredite svoje obaveze. Time podupirate akciju emigracije u vezi raspisa Saveza i podijete svoj list. Jer ako ta akcija uspije, list će redovno izlaziti na 6 stranica, a jedan puta mjesečno na 8 stranica u početku, a kasnije redovno na 8 stranica.

CITAJTE PROGLAS »BORBA ZA 6 STRANA« — PODUPRITE SVOJU ŠTAMPU!

NAŠA EMIGRACIJA PODJELA RADA, A NE IDEOLOŠKA PODJELA

Mnogi od nas htjeli bi da našu stvar, naš problem, polože na jednu stranu. To prikladanje pojedina jednogj strani i to njihovo shvaćanje želi se prenijeti i na cijelu emigraciju. Iz ovog razloga moramo postaviti pitanje, je li naš problem uistinu jednostran ili je, nasuprot, raznovrstan i složen? Da li je jedna strana tako važna, da apsorbira ili zasjenjuje druge? Za pojedine od nas to može biti, za cjelokupnu emigraciju ne može, jer ona vodi računa o čitavoj jednoj zemlji i o jednom dijelu hrvatskog i slovenskog naroda. Jer položaj naše zemlje i sudbina našeg naroda upućuju nas na složenost našeg pitanja.

Čuli smo, da je naš problem — narodni problem. To je tačno iako moramo priznati, da je naš narod od svojih sunarodnjaka u najtežem vremenu svog opstanka skoro posvećeno napušten.

Naš problem je ujedno i jadranski problem. Na jednoj strani je »Mare nostrum«, a na drugo obali smo mi i svi oni, kojima »Mare nostrum« ne ide u prilog. Jadransko je more le tome vezano za Sredozemlju i njihovim se valovi sukobljuju i prelijevaju kao i interesi naroda i država, koji žive i postoje na tim morima.

Iako je baza našeg pitanja čisto nacionalna, ono je u sklopu ostalih sličnih pitanja koja su nam blizu u demokratskom i antifašističkom okviru. Jer fašizam je onaj koji je potencirao zlo i dok fašizam ne padne, nema nama ni mogućnosti za rad ni olakšanja. Strenje i jačanje demokracije i antifazizma je uvijek, da se naše pitanje tretira, a pad fašizma je uvijek za početak njegovog rješavanja.

Unutar ovih najglavnijih strana našeg problema ima još mnogo manjih, ali vrlo važnih pitanja, koja nam mogu biti od koristi ili štete u postizavanju našeg cilja, već prema tome kako se njime služimo. Sve ove probleme ima emigracija da rasvijetli i iskoristi, a to će teško ići ako u našim većim centrima ne dodje do podjele rada i dok se ne promijeni shvaćanje, da jedna organizacija može preuzeti na sebe vršenje svih mogućih zadaća. Imajući u vidu čitavu emigraciju i naš cilj, za sada nam je potrebna dioba rada od ideoloških podjela.

Emigranti kao pojedinci pripadati će i nadalje raznim strujama, jer svatko od njih ima pravo, da se opredijeli za smjer, koji najbolje odgovara njegovoj osobnosti. Ali treba istaći, da će onaj emigrant najvažnija poslužiti našem cilju, koji će biti fanatičan emigrantske stvari, a širokogrudan prema ostalim shvaćanjima. Jednostranost donosi dosadu i stvara apatiju, a trpljenje našeg naroda je preveliko, da bi moglo podnijeti tu jednostranost. U našem radu treba da nas vodi misao, da će naša stvar imati uvijek prijatelja, a napose one, koje ćemo mi trebati i one koji će nas trebati. Takvih se prijatelja ne možemo odreći radi neke jednostranosti.

MIKO

ZA RECIPROCITET U TURIZMU IZMEDJU JUGOSLAVIJE I ITALIJE

Na konferenciji predstavnika turističkih ustanova iz Gorice, Trsta, Vidma, Rijeke i Pule raspravljano je o mogućnosti jače turističke izmjene izmedju Italije i Jugoslavije, pa je zaključeno, da će se izraditi jedan opširan plan za turističku suradnju koji će se predložiti na slijedećoj konferenciji koja će se održati u Gorici, a kojoj će prisustvovati i predstavnici jugoslavenskih turističkih ustanova.

GOSPODARSTVO JULIJSKE KRAJINE V PRETEKLEM LETU

Pri koncu leta so se vršile po vsej Italiji proslave »žitne bitke«, pri katerih so podeljevali predstavniki fašistične stranke in javne oblasti denarne nagrade in kolajne poljedelcem, ki so se izkazali, da so na svojih posestvih imeli velike uspehe v gojenju raznih žit. Podeljene pa so bile nagrade tudi poljedelcem, ki so racionalizirali svoja zemljišča ter posvetili veliko pažnjo drugim pridelkom.

Ob tej priliki je bilo govora tudi o splošni letošnji letini, o njenih uspehih in neuspehih, bodočih smernicah itd.

V naslednjem prinašamo izvlečke iz poročil glede gospodarstva v goriški, tržaški in puljski pokrajini. Niso na teh že omenjenih svečanostih bile prinesene podrobne statistike in tudi pregled celotnega gospodarstva ni ne jasn in ne popoln, vendar pa nam bo dalo možnost, da lahko ugotovimo le nekaj podatkov oz. informacij o stanju letošnje letine in s tem v zvezi tudi stanje gospodarstva predvsem našega Ljustva v Julijski Krajini, kljub temu, da ni bilo stanje gospodarstva gledano s stališča kmetovega težkega položaja, ampak samo s stališča državne italijanske avtarhične politike.

Na seji deželne odbora za korporativno ekonomijo v Gorici je prefekt dr. Tomaž Ciampini v svojem govoru v glavnih potezah orisal gospodarsko stanje tega leta. Povdarjal je da je gospodarstvo v goriški pokrajini delovalo s pospešenim tempom v času sankcij ter je na ta način doseglo zvišenje produkcije v nekaterih gospodarskih strokah. Ta tempo hočejo obdržati še v naprej. Zaradi znane avtarhične politike, ki jo Italija mora voditi predvsem zaradi slabega finančnega stanja, bodo sedaj tudi v ostalih odsekih goriškega gospodarstva, ki do sedaj ni zabeležilo znatnih uspehov, poskušali na vse načine dvigniti produkcijo.

Lanjsko letino je smatrati v glavnem za povoljno, čeprav so nekatere kulture, ki so karakteristične za goriško pokrajino precej trpele in seveda znatno manj obrodile. Tako je posebno trta zelo veliko trpela, to pa zaradi izrednih klimatskih nepravil. Ta nesreča je zadela posebno gručaste predele goriške pokrajine, kjer je vino glavni pridelok. V ravnini se je posebno izkazala koruza, ki je dobro obrodila, prav tako krompir. Pridelok krme je bil zadovoljiv, kar je predvsem glavnega pomena za živinorejo in njeno prospanje ter je s tem posredno dan pogoj za poljedelstvo. Cene glavnih pridelkov so bile zadovoljive. Zaradi tega gleda prefekt v bodočnost poljedelstva z zaupanjem, čeprav bo moralo to doprinesti k splošni konsolidaciji velike žrtve. Te žrtve so potrebne predvsem za konsolidacijo lire na mednarodnem trgu. Odloki glede monopolizacijske prodaje volne, pšenice in kokonov so bili izvršeni popolnoma in so priborili kmetu dobre cene v prodaji njegovih pridelkov. Dobra je bila prodaja grozdja prav tako so šli dobro v denar tudi sviloprejkini kokoni. Prefekt je opozoril na potrebo posebne označitve za izvoz surovega masla, kar bi pripomoglo k monopolistični prodaji. Za uspehe pri pridelovanju krompirja in koruze je bilo razdeljenih precej nagrad. Gospodarsveno nadzorstvo je pospeševalo po svojih močeh tudi sadjarstvo, živinorejo in ribogojstvo.

Vzpostavitev normalnih trgovskih odnošajev z bivšimi sankcionističnimi državami in pridobitev abesinskega trga je dobro vplivala na tekstilno industrijo, ki je dobila posebno dobrega odjemalca v svojem novem abesinskem imperiju. Zaradi tega so nekoliko bolj oživele nekatere tovarne na Goriškem. V pospešenem tempu deluje barvarnica v Gorici (preje A. Moser), tovarna poljedelskih strojev v Batujah, tekstilna tovarna v Podgori, lesna industrija, industrija polihitva in cementarna v Saloni. Nadalje je prefekt označil, da je devalvacija »razčistila« gospodarski horizont, kakor tudi odprava raznih konpenzacij. V zadnjih

desetih mesecih preteklega leta je bilo odločeno 147 tvrdk, prijavilo pa se jih je 202. Režim cen je bil zelo poostren zaradi devalvacije. Za bazo je bil vzet dekret 5 oktobra 1936 l., ki je odredil, da morajo veljati cene v mesecu septembru, še za naprej. V pogledu kreditov je pravil prefekt, da je stanje povoljno. V času abnormalnega stanja (ob napovedi devalvacije) se je opazalo, da so vlagatelji pričeli dvigati svoje prihranke iz hranilnic. Ko je bil prebruden ta čas »popolnoma psihološkega značaja«, se je zopet povrnilo prejšnje stanje zaupanja, ki je karakteristično za normalnost in vlaganje prihrankov se je ponovno dvignilo v zadnjem semestru. Povečano delovanje, povečani dohodki posestev, in pošiljke delavskih prihrankov iz Abesinije so brez dvoma povečale tudi denarni obtok. Zaradi tega tudi statistika deželnega delovnega urada izkazuje opadanje brezposelnosti. V tem pogledu niso bile podane s strani predavatelja nikake številke, ki bi nas posebno zanimale. Prefekt pa je povdaril, da je bilo 1936 leta zabeleženo najnižje stanje brezposelnosti v zadnjih petih letih. V mesecih avgust—september 1935, za časa priprav za abesinsko vojno, je bilo najmanj brezposelnih, kar je pač umevno. V Abesinijo je bilo odposlanih 550 delavcev iz goriške pokrajine, katerim se je pozneje pridružilo še 250. Nad 800 delavcev so zaposlile ladjedelnice v Tržiču. Precej delavcev so vzeli premogovniki v Labinju, rudniki v Rajblu in tudi največje tovarne v provinci so znatno pomnožile delavske vrste. Prav tako zaposlujejo veliko delavcev obsežna vojaška dela na meji.

Pri podelitvi nagrad 29 kmetom in veleposestnikom iz Istre je podal gospodarsko stanje comm. Luigi Bilucaglia, predsednik fašistične zveze istrskih kmetov na svečanosti v Puli. Povdaril je, »da je fašistični režim v Italiji začel in uspešno dovršil sijajen povzdig kmetištva«. Za njim je govoril dr. Leo Petronio, deželni nadzornik za istrsko poljedelstvo. Preteklo leto ni bilo ugodno za žito, ki je eden glavnih istrskih produktov. Če bi pa ne bila izvojevana žitna bitka, ki je zelo povzdignila produkcijo, bi se preteklo leto gotovo zaključilo s katastrofo. Z žitom posejane površine je bilo nekoliko več ha nego lani, kar gre na račun pašnikov in slabih gozdov, ki so jih prekopali. Celotna produkcija žita je padla za okoli 10 posto, donos na ha pa od 11,44 na 10,27 kvintalov. Kljub slabim klimatskim razmeram je znašal donos na ha po nekaterih krajih celo čez 30 kv., srednji donos pa je znašal na večjih kompleksih čez 15 kv. Zaradi propagande se je konzum umetnih gnojil podvojil, uporaba kmetijskih strojev se je zvečala za 30 posto, izbranih semen se je uporabilo že 90 posto od celokupne uporabe. Govornik je priznaval, da je istrski kmet doprinesel strašne žrtve za časa sankcij, ko je bila krma zelo draga, da je mogel kljub temu obdržati sebi toliko potrebno živino. Tudi na tem polju se že poznajo učinki racionalne vzgoje najpripravnijih živinskih pasem. Z žitno bitko se je Italija rešila pred uvozom žita iz inozemstva(?). Toda kljub temu je treba nadaljevati pot, je rekel govornik. Sledila je razdelitev nagrad med velike in srednje posestnike, ki so dobili največ po 1.500 lir. Vsi ti so večinoma Italijani in veleposestniki, katerih večina stanuje v italijanskih obmorskih mestih na istrski obali.

V Vidmu je prefekt gr. uif. Testa v svojem gospodarskem govoru povdaril, da so klimatske razmere furlanskemu kmetu zelo škodile, posebno je trpelo žito. Zaradi tega je donos na ha slabši in znaša 15,4 kv.

V Gorici se je vršila ta slavnost v dvorani bivšega Trgovskega doma. Situacijo goriške pokrajine je bil podal Visca, predsednik deželne komisije za žitno propagando. Donos žita na ha je bil pred žitno bitko 12 kv. po ulaj pa se je dvignil na 15 kv. Ker je bilo z žitom posejenega 4.000 ha, se je pri tem zvečala produkcija za

12.000 kv. kar predstavlja vrednost 1.000.000 lir. Znatno je tudi donos koruze na ha, ki je bil preje 13,8 kv, sedaj pa se je povzpela na 24 kv na ha. Če računamo, da je s koruzo posejanega zemljišča 10.343 ha, znaša prirastek torej 103.430 kv, kar da 5.000.000 lir. Tudi v goriški pokrajini je bilo žitnega pridelka manj nego 1935 l. Spomlad je bil nagajal dež, potem pa je pritisnila suša, tako da je letina znatno zmanjšala za leto 1935 l. Posestva, na katerih so prejšnja leta pridelali 28 do 30 kv. na ha, so zabeležila 1936 znaten padec in je bil donos na njih komaj 11 kv, to predvsem zaradi žitnih bolezni (rja itd.). Zaradi propagande za racionalizacijo zemljišč se je zvečala kultivirana površina samo za kakih 20 ha. 28.000 lir nagrad je bilo razdeljeno kraškim kmetom za zboljšanje pašnikov, razširjenje njiv, očiščevanje kamenjara itd. Vsa ta dela so stala kraške kmete nad pol milijona lir. 3.000 lir nagrad je bilo podeljenih za pridelavo semenskega krompirja v goratem predelu goriške pokrajine. V ravnini ne morejo pridelati dobrega krompirja. Ta krompir je zelo dober, toda njegova produkcija je v opadanju. Nagrade so bile razdeljene tudi najboljšim pridelovalcem koruze. Zaradi propagande se je njena produkcija dvignila in je zabeležila po nekaterih krajih celo do 60 kv. na ha. V tem pogledu je goriška pokrajina prva izmed vseh pokrajin Italije.

Tudi v tržaški pokrajini so polagali veliko važnost na pridelovanje kraškega semenskega krompirja, kjer so dosegli 390 kv. na ha. Prav tako bodo polagali večjo važnost na koruzo. V kratkem nameravajo osušiti močvirno ozemlje ob Plivki in njenih pritokih. Na tem ozemlju bi bilo mogoče po končani osušitvi rediti 1.500 glav živine in pridelati 3.000 kv. žita.

Da bi bila celotna slika tega pogleda s fašistične strani na gospodarstvo oz. poljedelstvo v Julijski Krajini, nam manjka še opis za reško pokrajino. Kljub temu pa ne bi bilo pokazano niti od daleč stanje našega kmeta, Morda ni bila ta svečanost primerna prilika, da bi pokazali vsaj približno ne samo produkcijo ampak splošen položaj kmeta, to že morda presega meje, seveda pri vseh svečanostih, in tudi navideznega optimizma in nekaterih resničnih uspehov, da bi se gledalo nani tudi z drugih vidikov. Kajti, četudi to preberemo, nam ne bo o našem kmetu prav nič jasnejša slika. Dobro vemo, da mu gre slabo. Zato bi tudi radi vedeli raje za število prodanih kmetij raznim bankam iz stare Italije, ki so potem nastanile svoje kolone na slovenski zemlji. Prav tako bi radi vedeli kako so se dvignile cene in koliko se je poslabšal pri tem položaj delovnega ljudstva, čeprav so precej pompozno oznanili, da so jim zvišali mezde za nekaj odstotkov. Splošen vtis, ki ga dobimo od raznih strani iz Julijske Krajine je ta, da gre vedno na slabše. Tega pa nikakor ni mogoče zahtevati od fašističnih govornikov ob slavnostnih prilikah. (o. k.)

Ali je tudi to v duhu prijateljske nagodbe

V električni železnici sta se peljali dva ženski in se pogovarjali med seboj v slovenskem jeziku. Pri St. Mariji Magdaleni vstopi policijski agent in čez nekaj časa surovo nahruli omenjeni ženski, češ, da če ne bosta nehali govoriti ta prokleti jezik, ju pošlje za kazen v Abesinijo...

Stijanj dokument spoštovanja pakta italijanskih oblasti!

Jugoslovanski izletniki v Trstu

Za binkošne praznike so jugoslovanski izletniki obiskali Trst. Šli so tudi na grad, kjer je orkester na čast obiskovalcem zaigral več koračnic. Jugoslani so izkazali hvalnežnost z burnim pleskanjem. In veste, kaj so prijazni Italijani igrali? Najbolj goreče iredentistične koračnice, kakor n. pr. Rossellijevo koračnico »Le campan di S. Giusto« in tisto zloglasno:

»Se i scavi vuol aver scuole,
che i vadi pur a Lubiana,
che Trieste se italiana
e italiana la reterà...«

Tržaški Slovenci bi prosili Jugoslovane, da naj raje ostanejo doma, kot pa da se pustijo na takden nesramen način vleteti za nos.

Fašizam i Španija

»... bolje je da se uhvatimo s Engleskom i Francuskom u koštac danas, nego u dalekoj budućnosti, to jest, kada to bude zgodno našim protivnicima.«

»Regime fascista« (Farinacci)

»U toj velikoj borbi (u Španjolskoj) što je postavila licem u lice dva tipa civilizacije i dva nazora na svijet, fašistička Italija nije bila neutralna. Ona se borila, pa će stoga i pobjeda biti njezina.«

Mussolini u »Popolo d'Italia«

»Zelja Njemačke da zadobije rudnike sječne rude u sjevernoj Španjolskoj mora imati prednost pred svim naslozanjima za međunarodnu sarađnju u korist mira.«

Hitler u Würzburgu

Italijansko ozemlje

Agencija Havas poroča iz Rima, da frankiraju italijanski prostovoljci u španski državljanski vojni pisma in dopisnice, ki jih pošiljaju z bojišča u Italijo, s znakomami po 50 centesimov, to je toliko, kolikor znaša poštna pristojbina za pisma u najbližnosti Italije...

13 jula 1920 — 13 jula 1937

»Sto sam učinio, učinio sam za Njega a ne za sebe. On je bio Vodja.«

Francesco Giunta u predgovoru knjige »Il fascismo nella Venezia Giulia« od Michele Risola.

MALE VESTI

— Tokom februara ove godine u Italiji je bilo sklopljeno 25.255 brakova prema 31.379 brakova u istom mjesecu prošle godine. Zanimljivo je, da se broj radjanja znatno smanjio. U februaru prošle godine rodilo se 87.269 djece, a ove godine istog mjeseca 80.959. List »Tribuna« veli, da je svemu tome kriva lakomislenost talijanskih žena.

— Italija je odobrila da se iz Jugoslavije izveze svinja za 4 milijuna lira.

— Bugarski studenti su u posljednje vrijeme započeli da pozdravljaju fašistički Ministarstvo prosvjete je zabranilo fašistički pozdrav.

— Engleskom ministru vanjskih poslova Eden je uspjelo da se sporazumi sa Mussolinijem, da Italija obustavi svoju propagandu protiv britanskog plana o podjeli Palestine.

— Talijansko ministarstvo vanjskih poslova zabranilo je nogometnu utakmicu između bečke »Admire« i »Genove« u Genovi, da ne bi došlo do novih krvavih sukoba kao u Beču.

— Španjolski multimilionar March ponovno se ukrcao u Gibraltaru na put u Rim, da se sastane sa Mussolinijem.

— Na međunarodnom kongresu za kinematografiju koji zasjeda u Parizu, prikazan je jedan talijanski film, o akciji u abesinskom ratu. Studenti, koji su došli u velikom broju na prikazivanje ovog filma, priredili su burne demonstracije, tako da je prikazivanje ovog filma prekinuto.

— Bivšeg vodju engleske radničke stranke Lansburyja, koji je stigao u Rim, primio je u audienciju predsjednik vlade Mussolini. Lansbury je izjavio, da je vodio sa Mussolinijem razgovor o planu jedne konferencije za mir.

— U Italiji se sada nalazi u izgradnji 48 novih aerodroma, koji će u najskorije vrijeme biti dovršeni.

— Conte Viola di Campalto, bivši talijanski poslanik u Beogradu, postao je poslanik u Burgosu kod generala Franca.

— Grupe narodnih plesača iz Jugoslavije i Italije učestvovati će na velikom konkursu narodnih plesova i pjevanja, koji se priređuje polovinom jula u Koruškoj, na Osiačkom i Fačkom jezeru.

— Špić Ivan pok. Ivana iz Kavrana, starac od 62 godine, osuđen je u Puli na 20 mjeseci tamnice radi nasilne obljube šesnaestogodišnje Marije Špić. Iz tog čina rodilo se dijete, pa je sud proglasio Špić ocm.

— O knjigama Miodraga Ristića — Talijanski nacionalizam i Jedna volja — opširno i sa pohvalom piše Mario Nordio u »Piccolo di Trieste« od 2. o. mj.

— Turinska »Stampa« prijeti Francuskoj da će Italija posve otvoreno slati oružje uz zaštitu ratnih brodova generalu Francu, ako bude ukinuta kontrola na francusko-španjolskoj granici.

— U Pazinu su od 1. srpnja u zatvoru otac Viktora Bačca iz Berma i otac novinara Sironića iz Trviža.

— Objavljen je nov seznam u Španiji padlih talijanskih prostovoljaca. V posljednjem času je padlo tuda 30 talijanskih letalaca. Italijansko uradno poročilo trdi, da su italijanski letalski in protiletalski topničarski prostovoljci za časa državljanske vojne u Španiji sestrelili 218 španskih republikanskih letal.

— Ker so se širile vesti, da bodo prestili sedanjio prestolnico Abesinije iz Addis Abebe drugam zaradi nepriznatih vremenskih prilik, so sedaj izšle vesti, da ni ničesar res o tem in da bo prestolnica še vedno v Addis Abebi.

Pariz, jula 1937. — »Giustizia e Libertà« javlja:

U željezarama u Lecco protestirali su prošlog mjeseca radnici protiv poskupljenja života i fašizma. Izvršena su hapšenja. — U željezarama u Cremlu bili su rasprostranjeni letci u kojima se protestiralo protiv slanja dobrovoljaca u Španiju. Uhapšeno je 28 radnika.

U selu Capralba kod Cremona osvanuli su jednog jutra zidovi s protufašističkim slikama i natpisima. Neki natpisi su glasili: Vogliamo pane per bambini o la testa di Mussolini.

U varošici Soresina u Lombardiji žene su pred općinom demonstrirale tražeći rada i kruha. Načelnik je zaprijetio da će ih rastjerati kundacima.

U cijeloj »mbardiji fašisti organiziraju kaznene ekspedicije protiv slušača inozemnih radio stanica. Razbijaju radio aparate i pokucstvo.

Velik porast cijena željeza, bakra i ostalog metala stvorio je nove krađe. Krađu se željezne ograde i kuhinjsko posudje. — Prodaja tih stvari donosi velike koristi i tatovi se specijalizirali u toj »struci«.

U Veneciji je sa »Ponte dei Sospiri« ukradjeno 20.000 kg olova.

NAŠI LJUDJE NA FAŠISTIČNIH SLAVNOSTIH

Reka, julija 1937. — (Agis). — Na Reki sta bili kar dve zaporedni fašistični slavnosti. Na prvo je bila vožnja s celodnevno prehrano poplunoma brezplaćna. Za obisk druge svečanosti so morali udeleženci plačati 1.50 in s tem so bili poravnani stroški za vlak tja in nazaj ter za celodnevno prehrano. Mimogrede naj bo povedano, da ne bi kdo mislil, da je stroške za prehrano itd. krila fašistična organizacija ali kdorkoli, da so bile naše občinske uprave tako velikodušne, da so se obvezale poravnati stroške vsaka za svoje udeležence. Dne 2. maja pa so zbrali in privedli na Reko žene iz naše pokrajine. In videli smo v sprevedu

stare kmetske ženice iz Pivke in Kastavščine, iz Brkinov in Čičarije, ki ne znajo niti besedice italijanskega, noseč v rokah table z napisi, ki so povečevali fašizem, da so one dobre matere fašistov, da smo vsi dobri fašisti in da vsi verno sledimo Duceju.

Na neki drugi taki fašistični svečanosti smo spet zapazili delavce tvrdke Tomšič iz Il. Bistrice, ki so bili poslani od gospodarja samega in so si po gospodarjevem naročilu morali sami oskrbeti table z napisi, ki so v samih superlativih povečevali Duceja itd.

PROBLEM NAPELJAVE VODOVODA V TRNOVEM

Ilirska Bistrica, julija 1937. — (Agis). — Poročali smo že o predpripravi za napeljavo vodovoda v Trnovem. Toda kot izgleda, vodovoda ne bodo mogli dogotoviti, ker primanjkuje materiala. Za betoniranje rezervoarja in druga dela je podjetje prosilo za 20 ton železa, med tem ko so mu oblasti dovolile samo 2 tona. Delo na vodovodni napeljavi, katere proračun znaša milijon 600 tisoč lir, bodo morali najbrže prekiniti. Tako se bo ta prepotrebna instalacija, ki bi morala biti izvedena že pred vojno, spet zavlekla. Občinska uprava pa bo morala pitno vodo dovažati z nalašč za to pripravljenimi vozovi po vasi. Delo samo sicer počasi napreduje. Kar je strokovnih del opravljajo nalašč za to poslani delavci iz južne Italije. Domačini dobijo zaposlitev pri tem delu le kot navadni delavci pri kopanju in drugih pomožnih delih. A teh je le malo, zato je naših ljudi tudi malo zaposlenih. Zgleda, da je za nas dovolj, če gledamo kako tuji delajo in že smo zaslužili in če sline cedimo ko tuji jedo in že smo siti!

DA BO NAŠ ČLOVEK ČIM BOLJE ODVIŠEN OD FAŠISTIČNIH OBLASTI

Trst, julija 1937. — (Agis). — Fašistični režim je med mnogimi bitkami uvel pred nekaj leti tudi bitko za zboljšanje kmečkih domov, kar je za južne kraje Italije povsem potrebno in je bil za to že skrajni čas. Saj dobro vemo, kakšne stanovanjske razmere vladajo tam. To bitko so prenesli sedaj tudi v naše kraje. Naš kmet bi moral biti tega nadvse vesel, toda dobro ve, če se poda tej zapeljivi vabi, da so mu dnevi njegovega samostojnega gospodarstva na lastni zemlji spet prikrajšani. Saj že itak ali zelo težko zmaguje bremena ali ih pa sploh ne zmora več. Fašistična vlada je to akcijo za obnovo in zboljšanje kmečkih domov v naših krajih izdatno podprla. Prevzela je določen odstotek obresti za posojila, ki bi jih posamezni kmečki posetniki najeli pri raznih denarnih zavodih tako, da bi se posojilojemcem olajšala amortizacija dolgov. V tržaški pokrajini je prevzela ta posojila tržaška hranilnica, ki je stavila v to svrhu na razpolago 1.000.000 lir. Ta fond je določen za posojila v prvih prihodnjih petih letih. Obresti bodo znašale le 4 od sto. Posojila bodo odobravali v višini od 3.000 lir do 60.000 lir. V koliko bodo naši kmetje segli po teh posojilih bomo šele videli, jasno pa je, da kdor se bo skoražil, se bo moral odpovedati svojemu posestvu.

DVA MILJONA NAGRADE

Trst, julija 1937. — (Agis). — Fašistične oblasti že dolgo zasledujejo neko radio oddajno postajo, ki oddala razna poročila in vesti v duhu, ki ne odgovarjajo smernicam in idejam italijanskega fašizma. Gre najbrže za neko tajno postajo, ki mora da ni niti nameščena v mejah Italije, ampak izven njih. Oblasti razpošiljajo razne okrožnice in se trudijo na vse moči, da bi izsledile to postajo, toda vse zaman. Zadanje čase so razpisali nagrado dveh milijonov lir, ki bi jih prejel oni, ki bi odkril tajno postajo. Da ne bi slučajno tudi kakšen naročnik izmed naših ujel na svoj aparat to postajo, skrbijo razni tajni policijski funkcijonari, ki krožijo okrog in skušajo priti neposlušnežem na sled. Tako bo kmalu pri nas vsak radio naročnik imel svoje posebnega angela varuha.

U PULI SE OTVARA IZLOŽBA JAVNIH RADOVA IZVRŠENIH POD FAŠIZMOM U ISTRI.

Puljski prefekt Cimoroni pozvao je razne ustanove i privatnike da pošali fotografije javnih radova, koji su izvršeni pod fašizmom u Istri. Izložiti će se slike putova, škola, istarskog vodovoda, rudarskog sela Arsia kod Labina itd. Prefekt poziva i privatnike da pošali slike svojih zgrada, koje su reprezentativne, jer da sve to spada u »Opere del Regime«.

PO SPORAZUMU

Ljubljana, julija 1937. — (Agis). — Po sporazumu so si nekateri krogi pri nas obetali posebne koristi. Pričakovali so, da se bo promet izvoza, u Italijo povzpel najmanj na isto stopnjo, kot je bil pred sankcijami. Zlasti lesna industrija je pričakovala posebno ugodno konjunkturo. Pričakovali so, da bodo z uvozom iz Italije v našo državo počasi pokrili dolg, ki ga dolguje italijanska država našim izvoznikom. Toda pokazalo se je drugače. Izvoz iz naše države v Italijo rapidno raste, med tem ko uvoz le počasi dviga, pač pa znatno raste deficit bilance italijanske trgovine z našo državo.

REKVIZICIJA LETOŠNJEGA PRIDELKA

Trst, julija 1937. — Agis. — Našim čitateljem je dobro znano, da je med abesinsko vojno zlasti pa po tej zapadno v Italiji mnogo domaćih proizvodov pod državno kontrolo in revizicijo. Poleg ostalega je temu podvrženo tudi žito. Centrala žitnih shramb za tržaško pokrajinu v Trstu je izdala podrobna navodila za revizicijo letošnje pšenice, kot to določa poseben zakon. Pridelovalci žita si bodo smeli pridržati le po 300 kg na osebo za prehrano ter po 200 kg za vsak hektar zemlje za seme. Cene žitu so določene izredno nizko, tako da je naš kmet s temi uredbami dvakrat udarjen. Pri vsem tem ne pomagajo ne pritožbe ne prošnje. Polagoma bo prišlo tako daleč, da naš kmet ne bo več sejal žita. To naj bi bil torej zaključni uspeh toliko razvpite fašistične »žitne bitke«, ki je trajala celo vrsto let.

IZ ŠPANJE SE VRAČAJO INVALIDI

Trst, julija 1937. (Agis.) Zadnje čase je prišel semkaj ukaz, da se prepoveduje da bi se odslej naprej pošiljali prebivalci iz Julijske krajine v Španijo niti kot prostovoljci, niti obvezno. To se nekam čudno sliši, če pomislimo, da je še pred nedavnim preplavljala naše kraje močna propaganda za zbiranje prostovoljcev v pomoč generalu Francu. Zadnje čase pa prihajajo poročila, da se je iz Španije vrnilo več invalidov. — Prihajajo pa tudi vesti o prvih Slovenih, ki so padli doslej na španskih frontah. Toda imen ni mogoče še ugotoviti.

KRETANJE CIJENA U ITALIJI

Nacionalni indeks talijanskih cijena na veliko (prosjek 1928 = 100) je porasao u junu ove godine za 1,6 posto od 86,1 na 87,7. Prema prijašnjem mjesecu u julu je nastupilo povišenje cijena žilvežnih namirnica za 2,45 poena, a indeks troškova života je porasao od 87,77 na 90,22.

LABIN JE ZAMIJENIO MALTU

u ugljenu za talijanske brodove. »Agenzia d'Italia« e dell' Impero« javlja da talijanski parobrodi sve više i više krcaju ugljen za pogon u Labinu, dočim su se do sada skoro isključivo snabđivali na Malti. U mjesecu maju se 80 talijanskih parobroda snabđilo krapanjskim ugljenom u Labinu ukrcavši oko 10 hiljada tona ugljena. Vijest podvodič porast produkcije od lanjske godine (prvih pet mjeseci ove godine 355.000 tona prema 137.000 lanjske godine do konca maja), što pripisuje zauzimanju fašizma za razvitak industrije i rudarstva u smislu principa autarhije.

IZMJENA RADNIKA IZMEDJU NJEMAČKE I ITALIJE.

Evropska Korespondencija javlja: — Vodja Njemačke Radne Fronte dr. Ley, i predsjednik talijanskog Saveza industrijskih radnika, Cianetti, sklopili su utanačenje za međusobnu izmjenu radnika, koje je već odobreno po Hitleru i Mussoliniju. Prema tom utanačenju izvršavat će se u svrhu čim boljega međusobnog upoznavanja izmjena radnika i upravitelja pogona uz strogo poštivanje osobina jednog i drugog naroda i bez pobježnog promatranja razlika, koje postoje između sindikalno-korporativnog sistema fašizma i čelijskog sistema Njemačke Radne Fronte. Da bi se osigurala čim jača međusobna izmjena radnika, poduzeti će obje strane sve potrebne korake za odstranjivanje eventualnih poteškoća, koje bi mogle nastati zbog deviznih ili transportno-tehničkih razloga.

Utanačenje ne nosi međunarodni značaj, pa su se obje strane obvezale, da će se svaki puta međusobno sporazumjeti, u koliko bi koja strana namjeravala, da u tom pravcu poduzme kakvu mjeru međunarodnog značaja.

PEDESETLETNICA IVANA JERASA

Petdesetletnico rojstva je praznovao naš rojak Ivan Jeras, ravnatelj družbe »Sladkor« v Ljubljani, rodom iz Reke. Po končanil gimnazijskih in trgovskih študijah je pred vojnoslužboval v Trstu, kjer je bil med vojno preganjan kot politično sumljiv. Po vojni stalno živi v Ljubljani, kjer se udeležuje v raznih organizacijah, zlasti gospodarskih. Jubilantu tudi mi iskreno čestitamo! — Agis —

JURINA I FRANINA

Jurina: Od kuda, Frane, s torbom na ramenu.

Franina: Bil san malo do Zagreba. Šal san vidit sina i vnučice.

Jurina: Pa ča nisu oni doma prišli, ter njima bi bilo lagnje, mlaji su.

Franina: Njin nisu dali. Ni sinu ni vnučicin. Sinu su rekli da je bil u neken društvu, ter znaš kojien, pa da mu ne moru dat, a za decu su kazali da in ne moru dat, aš da je otac va črnen libru.

Jurina: Da smen, rekal bi dve tri debele, ma znaš kako je... mužariola. Pa kako in je tamo, njin i drugin našin?

Franina: Kako njin je, hm, i dobro i srednje, a nekin po božmici i slabo. Neki su brez dela, neki delaju malo, a ima i onih ča lepo žive.

Jurina: Pa se pomažu ča mej sobon? Daju oni ča imaju puno onen ča nimaju niš?

Franina: Koji put se i to dogodi, ali najveć daju oni ča imaju malo onin ča nimaju niš.

Jurina: Ter tako ti je po celen svetu. A kako vnučici, su te poznali?

Franina: Oni stariji su, a mlaji slabo. Stariji ti lepo govore po domaću, ma mlaji su pozabili. Mlaji ti igraju fudbal, družu se samo s domaćim decon, pa su pozabili stari kraj.

Jurina: Pa ča ne moru učinit kakovo čitovnicu, ali kakvo drugo društvo, da se ta naša dičica sastaju i da ne zabe svoj kraj ni nas starih doma.

Franina: Ter to su učinili. I baš kad san ja šal ča, su imali ti mlaji niku skupčinu. Šal je moj mali Zvanici. Govori mi da će se svi skupa sastat i da će delat. Da će delat mej sobon kako bi imali vavek u pameti nas starih ovde i ovu našu zemlu.

Jurina: Bravo, to mi je drago čut. Lepo ču slaje spat kad san to ču.

Franina: I ja, i ja, a i trudan san ti od te makinje. Boh, Jure!

Jurina: Boh Frane! Živila naša dečica!

S POD JAVORIK

Zna se otkuda. Ni treba više reć. Tu smo sami. Ne vide nas oči nezvanah gosti i ne čuju plačene uši traveštiti.

Grmi. Nevera je nad nami i mej nami. S nami je pravi neverin, ma i nevera. Moramo se čuvat. Jedan nepromišljen korak pokvari tisuću dobrih. Nevera nas čeka na saken kantune.

Skroz Nazarenjca nan svetuje Biblija neka budemo šegavi kako kaške a nevint kako golubi. I treba puno, puno delat. Delo je najfređnejš naš del, kega prinášamo za veli posal. Bit čemo svoji na svojen.

Rivali su nan puški v ruke da ubijamo za tuje i njihovu korist. Purili su pržunt s nami, konfirirali tolike naše najboje mej najmlajami, pucali našen va škine i hitali jih va jame kako past; trovali nas, paliti, pili nan krv. Na naše suzi smeli su se na vas glas kako beštije i stavljati si kolajne, ki je bil mizernej. I kad se najzad dižemo, da rećemo kako smo još ovde, neka znaju i čuju! Lota ni finjena. Ona komat počinje. I to prava. Oružje i oruđe se izraunjuje.

Va dele i lote je naš život i naše ufanje a njihova propast. Naša svest i sloga dat će snage i onen, ki pipaju va škurine da nas najdu, da vide kade njin je mesto.

Naš senjal svetli visoko pred nami. On nan osvetljuje put. Rame uz rame gremo napred. Se više nas je. Kurajo, samo kurajo. Mi čemo prit na kraj vragon, magari bili skriveni va škurah stomanjah...

Jakomo Perdicu.

Italijani iščejo v Abesiniji zlato

Ze leta 1902 je odkril Italijan Prasso bogato najdišče zlata in platine, vendar do danes ne govori o njem, ker se zaveda, da mu nedostajajo tehničnih sredstev za pridobivanje dragocenih kovin. Abesinija mora skrivati v svoji zemlji precej zlatega zaklada, ker se večkrat pripeti da ta ali drugi domačin prinese plate kepe na prodaj na trg. Italijanske tovarne gradijo za bodoče zlatokope šotore, kuhinje, postelje, italijanski strokovnjaki se trudijo, da bi dognali najzadnejši način pridobivanja zlata, italijanski učenjaki pa pišejo debele knjige o tem, kako naj se karavane dobro zavarujejo pred vsemi mogočimi nevarnostmi. Tako se Italija pripravlja, da izkoplje abesinsko zlato in tako krije vsaj del svojih ogromnih izdatkov za abesinski pohod. Vendar, zlata še ni.

NATJEČAJ DRUŠTVA „TABOR“ V LJUBLJANI

Ljubljana, julija 1937. — Društvo »Tabor« v Ljubljani raspisuje sledeče natečaje za leposlovna in slikarska dela:

a) Mladinski spis iz življenja o Julijski Krajini oz. v emigraciji. Natečaja se lahko udeleži vsak emigrant pod 18. letom. Spis mora obsegati najmanj eno tipkano stran pole. Nagradjeni spis se nagradi s 100.— Din in se potem objavi v »Istri«.

b) Spis odraslega, ki naj tudi zajame življenje naših rojakov v Julijski Krajini ali v emigraciji. Natečaja se lahko udeleži vsak član, kateregakoli emigrantskega društva včlanjenega v Savezu. Spis mora obsegati najmanj tri tipkane strani pole. Nagrada Din 200.—.

c) Razglednice z izključno našimi motivi. Natečaja se lahko udeleže vsi umetniki-slikarji, ki se za to zanimajo. Sprejeti osnutki se honorirajo s 300.— Din.

č) Društvo je pripravljeno založiti in izdati brošuro, ki bi obravnavala vsestransko življenje in preteklost katerega predela Julijske Krajine. Brošura naj bi imela obseg naše prve brošure »Naš idrijski kot«.

d) Rok natečaja za točke a, b, in c je koncem avgusta, za točko d pa do konca novembra t. l. Natančnejša navodila daje društvo pisмено ali ustmeno.

NOVI BROJ »MORNARA«

Izašao je novi broj Car-Eminovog »Mornara« sa slijedećim sadržajem: R. Katalinić Jeretov: Moja posljednja posjeta Franu Učelini-Tici — Dundo Simo: Gajetunski razgovori. — Sedam pitanja. — Disciplinovan odgoj našega mladoga Kralja. — V. C. E.: »Roženice«. — Kastrofala »Hindenburga«. — Nešto za naše političare. — Neoboriva Mala antanta. — Lujo Dorčić: Na ledenom brodu. — »Mornar«: Sedam hiljada godina pomorstva. — Čuvajmo naše more! — Odgovori na sedam pitanja. — Jama Robinsona Kruzoea.

PRIZNANJE IVANU MATETIĆU- RONJGOVEMU

Svake godine podjeljuje Jugoslovenska akademija znanosti i umjetnosti izvjesne svote kao dotacije pojedinim naučenicima i istraživačima, da mogu izaći na teren gdje onda studiraju i sakupljaju podatke iz raznih naučnih grana. I ove godine je Akademija, između ostalih, podijelila dotaciju našem kompozitoru Ivanu Matetiću-Ronjgovemu za istraživanje hrvatskih pjesama na Krku.

»BALUN« SLAVKA ZLATIĆA
na proslavi rođendana dr. V. Mačka. Na proslavi rođendana dr. V. Mačka 18 o. m. na igralištu S. K. »Concordia« izvodit će se između ostaloga, i »Balun« Slavka Zlatića, prastari hrvatski narodni ples iz Istre. Plešu članovi zbora Matice hrvatskih kazališnih dobrovoljaca u originalnim istarskim narodnim nošnjama.

PJESMA JANKA SAMECA U »J. STRAŽI«

Janko Samec je objavio u posljednjem broju revije »Jadranska Straža« pjesmu »Barkovljanski ribiči«.

SEDEMESETLETNICA SKLADATELJA PETRA JEREBA

Ljubljana, julija 1937. — (Agis). — V Litiji kjer živi že dolgo vrsto let je 1. julija tega leta dopolnil sedemdeseto leto ondotni organist, pevovodja in občinski tajnik Peter Jereb. Rodil se je 1. julija 1867 v Kraju pri Cerknem. Že v mladih letih je kazal veliko veselje do glasbe, obiskoval je ljubljansko orglarsko šolo, ki jo je dovršil z odličnim uspehom. Po šolanju je odšel v Litijo, kjer živi še danes čil in zdrav. Vodi litijsko pevsko društvo »Lipa« in dolga leta je vodil tudi cerkveno petje. Napisal je celo vrsto skladb v lahkem slogu. Njegove skladbe so izšle v »Novih Akordih«, »Cerkvenem glasbeniku«, »Zbo-

Borba za 6 strana

U vezi okružnice Saveznoga vodstva broj 1160, započinjemo borbu za šest strana našega glasila

List nam je danas najpotrebnije i najefikasnije oružje. List na 4 strane nam nije dovoljan. List na 4 stranice ne služi na čast našoj emigraciji od 70.000 duša. U listu na 4 stranice se ne može dovoljno propagirati naša ideja i ne može se dovoljno informirati čitatelje. Jer samo dvije stranice otpadaju na hrvatski tekst, a samo dvije na slovenski. Kada bi list bio veći, moglo bi se zadovoljiti sve čitatelje, i one koji čitaju samo slovenski, kao i one koji čitaju samo hrvatski.

Da postignemo povećanje lista odlučili smo slijedeće:

1. LISTU SE SMANJUJE GODIŠNJA PRETPLATA NA 48 DINARA OD 1 JULA O. G. TAKO DA SE MOŽE PLAĆATI I MJESEČNA PRETPLATA PO 4 DINARA.

2. POJEDINI BROJ LISTA STAJAT ĆE U PRODAJI OD 1 JULA 1 DINAR, NAMJESTO DOSADANJIH 1.50 DINARA.

3. U središtima emigrantskih društava osnivaju se povjereništva za list. Društva ili za to određeni povjerenici sakupljat će tjedno ili mjesečno pretplatu za list, sakupljati i inkasirati oglase itd.

4. U većim emigrantskim naseljima ili poduzećima gdje radi više emigranata, postavljamo rejonske povjerenike, koji će svakog tjedna davati list pretplatnicima i ubirati 1 dinar od komada.

5. STARIM DUŽNICIMA, koji su dužni pretplatu za 1936 godinu i ranije, dajemo mogućnost da ostanu i nadalje pretplatnici i da reguliraju svoj dug na ovaj način:

Pretplatnik koji je dužan za 1936 godinu cijelu ili jedan dio, ukoliko ne može da plati zaostalu pretplatu najednput, plaćat će od 1. jula 4 dinara mjesečno za tekuću pretplatu, a najmanje dva dinara mjesečno u ime otplate za stari dug: usve 6 Din mjesečno. Tko hoće da to uredi tromjesečno, plaćat će razmjerno, t. j. 12 din. za tekuću tromjesečnu pretplatu, a 6 din. u ime otplate za stari dug.

Broj takovih starih dužnika iznosi 1.100 (jedna hiljada i sto). Svim tim starim dužnicima dajemo ovime mogućnost, da i nadalje ostanu pretplatnici i da uz minimalan izdatak od dva dinara mjesečno urede svoje stare obaveze. Oni stari dužnici koji ni na taj način neće da urede svoje obaveze, bit će brisani, a zaostala dužina pretplata bit će utjerana drugim sredstvima.

6. SVAKI NOVI PRETPLATNIK, koji pošalje pretplatu direktno listu na ček broj 36789 najmanje 24 din., t. j. za pola godine, dobiva »Jadranski koledar« za 1937 godinu besplatno.

7. Tražite u svim kavanama, gostionama itd. naš list, a naročito u onima gdje se sakupljaju emigranti u većem broju. Tako će list doći u ruke i drugim gostima neemigrantima, koji će se upoznati sa našim pitanjem i sa stanjem našega naroda u Julijskoj Krajini.

List moramo povećati na 6 stranica čim prije, a kasnije i na 8 stranica. List je naš, zastupa i propagira naše ideje i informira o stanju našega naroda u Julijskoj Krajini i o nama u emigraciji, pa treba da ga čim više proširimo i da ga povećamo.

U toj kampanji za 6 stranica neka sudjeluje svaki emigrant.

KADA BI SAMO SVAKI DRUGI PRETPLATNIK NAŠAO JOŠ JEDNOGA PRETPLATNIKA LIST BI MOGAO REDOVNO DA IZLAZI NA 6 STRANICA.

Dajmo se zajednički na posao, jer jedino organizovanim i zajedničkim radom ćemo nešto postići za naš narod u Julijskoj Krajini i za nas u emigraciji.

Pretsjedniki konzorcija lista »Istra«
i potretsjedniki Saveza:

JURAJ MIRKOVIĆ, s. r.

Pretsjedniki Saveza:

DR. IVAN M. ČOK, s. r.

Tajnik Saveza

i tajnik konzorcija lista:

ANTE IVESA, s. r.

Pročelnik publicističkog odsjeka
Saveza:

DR. L. ČERMELJ, s. r.

rih« in v lastni izdaji, veliko število pa jih ima še v rokopisu, katere namerava izdati Hubadova župa za skladateljevo sedemdesetletnico. Ostalim čestitkam se pridružujemo tudi mi in želimo, da bi še dolgo delal med narodom krepak in zdrav!

*

Za vršilca dolžnosti šefa ortopedičnega oddelka splošne bolnice je bil imenovan kirurg dr. Bogdan Brečelj, sin dolgoletnega zdravnika v Gorici dr. Antona Brečlja. — Čestitamo!

PETINDVAJSETLETNICA SMRTI DR. ŠTREKLJA

Ljubljana, julija 1937. — (Agis). — Dne 7. t. m. je poteklo 25 let kar je umrl v Gradcu profesor slovenskega jezika na vseučilišču, naš ožji rojak dr. Karel Štreklj. Rodil se je na Gorjanskem pri Komnu na Krasu. Po končanih študijah se je povzpelo do urednika Državnega zakonika nato pa je postal redni vseučiliški profesor v Gradcu, kjer je izšolal celo generacijo slovenskih profesorjev. Bil je izredno delaven.

Pri Slovenski Matici je izdal v štirih debelih knjigah zbrane slovenske narodne pesmi. Poleg tega pa je napisal mnogo etimološko-historičnih in dialektoloških razprav. S svojim delom se je postavil na častno mesto med slovenskimi jezikoslovci.

—:—:—

PROMOCIJE

Ljubljana, julija 1937. — (Agis). — Na univerzi v Padovi je promoviral za doktorja literarnih ved naš rojak Josip Kosovel iz Trsta. — Na tržaški gospodarski in trgovinski visoki šoli pa je promoviral za doktorja trgovinskih in gospodarskih ved naš rojak Mihovil Bradamante iz Stinjana pri Pulju. — V Trstu je z uspehom napravila odvetniški prokuratorski izpit rojakinja dr. Danica Bertokova, doma iz Trsta ter je prva slovenska odvetnica v Julijski Krajini.

Na univerzi v Gradcu je bila dne 3 t. m. promovirana za magistra farmacije naša rojakinja Zdenka Mankočeva, iz znane in ugledne tržaške rodbine. Čestitamo!

V SPOMIN NA VELIKE DNI LJUBLJANSKE OPERE

V ljubljanskem časopisu »Ženski svet« izšel je ta le sestavek g. Ruže-Lucije Petelinove o ljubljanski operi v Trstu, katerega prenosimo v celoti radi njegove aktualne in žive vsebine.

So veliki dogodki v življenju, ki bi zanje dejali, da so se čudežno vtelesili po vročem, do dna zajetem hrepenenju enega samega srca — pa se ozreš in vidiš in čuješ: tisoč hrepenenji, tisoč sre uglašeni na isti klic in pesem samotarja se nenadoma prelije v polnozvočje silnega zbora.

Hodiš po zemlji z biserom svoje boli v dlaneh, sončnih žarkov kličeš, da bi ga prepočili — pa te privede korak na sveto goro naroda in čuješ: za isto sonce rotijo Nebo in tvoj biser je tako ves njihov, da tedaj, ko zagori visoki poldan, ni med sto-tisoči niti enega siromaka.

Naključje je naneslo, da sem te po dvajsetih letih obiskala moj rodni Trst in da sem ti smela v svojem materinskem jeziku spregovoriti po spevu velikega dramatika Milana Begovića in po božjem čudu glasbe Jakova Gotovca, tega ognjevit in iskreno gostolečega pevca s plemenite dinarske grude.

Ravnatelj ljubljanske opere, ves svoji umetnosti predani Mirko Polič, je 9 junija povedel svojo operno družino na ono pot, kjer prenehajo nizki, surovi instinkti mednarodne mržnje in se po zmagojuči sili Le-

pote posvečeno očističuje nemirno, bedno zemsko bitje — človek, da uzremo Človeka, kot prelesto kupko, ki je vanjo vse stvarstvo rosilo svojih prvin, da se nekoč združijo v pijačo Ljubezni. Ta Človek, ki menda ne more nič za to, da pada, in je tako srečen, ko mu resnički Odrješnik razodene, da koncem koncev vendar ne bo pekla.

Mojster Mirko Polič je šel na pot in je veroval in stopetdeset jasnih duš njegove opere ga v veri ni razočaralo. Teater Politeama Rossetti, največje tržaško gledališče, je pod svojo modro, z zlatom pretkana kupolo sprejel v dveh zgodovinskih večerih — 9 in 10 junija 1937 — na tisoče Tržčanov in romarjev »Umetnice Odrješnice« tja gori od Gorice pa do poslednje vasi v okolici otca Trsta:

In prišel je trenutek — Tržčan Mirko Polič je dvignil dirigentsko palico, dih tisočerihih src je kot začaran zastal, svetloba je oblila neko živo, na božji dlani Odrješnice stoječo množico, ki ji je zdajci zavzela italijanska »Kraljevska koračnica« in po njej naša jugoslovenska himna. Človek stoji in posluša »Bože pravde«. To se zgodi mnogokrat. Toda za največje molitve sveta morda še niso zgrajeni dovolj veliki templji, a Politeama Rossetti je bil v tisti uri posvečen in blagoslovljen od solza.

Sledila je »Prodana nevesta« in z njo bodo ostala v zgodovini naše opere poleg

imena Mirka Poliča zapisana premnoga druga, med njimi ime Osipa Sesta, tega jeklenega teaterskega človeka, ki je že kdaj obupno vzkliknil: »Čas in živce prodam!« — pa je le prišel do praznika, ker je to tako Nekje zapisano in določeno. In ostalo bo v spominu tisočerihih src živo zvenenje čistih grl pevcev in pevki od nežno osvajajoče Gjungenčeve do trdega možaka Križaja.

V večeru 10 VI. se je množica drugič zgrnila pred gledališčem k »Eru z onega sveta« in skladatelj Jakov Gotovac je predstavi prisostvoval. Opetovano zmagovalje, ki ga je z njim na čelu doživela v tem večeru ljubljanska opera v Trstu, se kar ne da opisati v kratkem poročilu. Dirigent opere Mirko Polič je spet izlil iz svoje taktirke vso magično moč in toplo umetniško ljubezen do enkratnega, folkloriističnega čuda dinarske krvi in duha.

Zagostole je zbor:
»Dahni mi, dahni vetra hlad,
pridi mi, pridi fantič mlad...«
in kmalu je segel vmes srebrni glas Anite Mezetove, te prirodne, umetniško dovršene »Djule«, tudi rojene Tržčanke, ki je svojemu Trstu zapela po osemnajstletni ločitvi. »Ero« tenorja G. Francja ji je zmagojuče drugoval. Kogejeva, Betetto in V. Janko so z njima popolno izpolnili skupino solistov. Inženir Golovin kot režiser in baletni mojster se je prav tako z vso iskrenostjo predal zmagi celote in ko je med poslednjimi vali plesnega ritma zbor prepeval:

SEKCIJA »MEDJUSOBNE POMOČI« DRUŠTVA »ISTRA« U ZAGREBU.

Budući da su zaključkom vanrednog sastanka sekcije »Medjusobne pomoći« prešle sve dužnosti i prava članova sekcije na društvo »Istra«, upozoravaju se svi članovi spomenute sekcije da mogu podignuti svoje članske udjele, kako to predviđa član 24. pravilnika sekcije, u roku od 2 mjeseca od danas, i to svake nedjelje od 9—12 sati u društvu »Istra«. Nakon izminulog roka smatrat će se svi članski udjeli kao svojina besposlenog, bolesničkog i posmrtnog fonda društva »Istra«.

Za likvidacioni odbor:

Matko Milić s. r.

IZ OMLADINSKE SEKCIJE »ISTRE« U ZAGREBU

Zagreb, 11 jula 1937. god. — 18. VII. o. g. održat će Omladinska Sekcija članski sastanak, na kome će se otvoriti prve »Usmene Novine«. Sastanak počinje točno u 9 i po sati prije podne. Odbor.

VRTNA PRIREDITEV »TABORA« V LJUBLJANI.

Velika vrtina prireditelj Delavskega prosvetnega in podpornega društva »Tabor« v Ljubljani, ki bi se bila morala vršiti preteklo nedeljo na vrtu pred bivšim hotelom »Tivoli«, se bo vršila na istem prostoru in z istim sporedom v nedeljo 18. julija t. l. ob 16 uri. Vabljeni vsi emigranti in prijatelji našega društva. Čisti dobiček namenjen v socijalne svrhe. Vstopnina samo 5.— Din.

—:—:—

NAŠI POKOJNIKI

V ljubljanski bolnici je nenadoma umrla dne 1. julija t. k. naša rojakinja Franja Sterle v visoki starosti 70 let. Doma je bila iz Kilovč pri Premu. Za njo žaluje mož, dve hčerki in trije sinovi. Prizadetim naše sožalje! — Agis —

*

V Ajdovščini so pokopali dne 8 t. m. tamkašnjega posestnika in mesarja Stanka Logarja. Naj počiva v miru, prizadetim naše sožalje! — Agis —

*

Ljubljana, julija 1937. — (Agis) — V teku enega tedna so umrli v Mirnu 58 let stari Leopold Lavrenčič, v Vipavi 30-letni Pavel Čermelj, v Desklah Alojzija Boltarjeva roj. Velušček, v Gorici Andrej Kumar v visoki starosti 87 let, 67-letni Franc Kravanja, 15-letni Zdravko Stric, 63-letni Jurij Abram, 67-letni Rudolf Valentin, 27-letni Franc Leštan in 76-letni Ivan Colja, doma iz Spodnjega Cerovega v Brdih; V Trstu pa 70-letna Margerita Požru, 61-letna Josipina Križmančič in 62-letni Peter Vatovec.

*

Od 4 do 11 t. m. so umrli v Gorici 65-letna Marija Devetak, 55-letna Neža Pertot, 75-letni Ivan Colja, 51-letni Alojzij Lisjak in 38 let stari Josip Markočič; v Tolmini 85-letni Jakob Leban; v Trstu 50-letna Marija Mlakar, 88-letna Josipina Plevel, 70-letni Josip Vatovec, 32-letna Antonija Furlan, 70-letna Ana Žužek, 61-letni Peter Borut, 76-letni Ivan Gaberšič in 68-letni Peter Sancin.

*

V Šempasu je v torek dne 6 t. m. zadela kap posestnika Franceta Besednjaka. Ponoči mu je postalo slabo, dvignil se je s postelje, nato pa omahnil in ni več vstal. Prizadetim naše sožalje, pokojnemu naj sveti večna luč!

U FOND »ISTRE«

Don Frane Ivanišević, senator, Split, za proširenje lista na 6 stranica 50.— Din, Kravos Ivan, trgovac, Maribor 50.— Din, Dr. Ovetko Babuder, sreski veterinar u Pančevu 100.— Din, Dugar Marija, studentica pri Poljčanih 12.— Din, — U prošlom broju objavljeno 40.706.60 — Ukupno Din 40.918.60

»Tu naj srce srcu bije dokler sonce ne posije!« — je bilo vse, kar človek zaznava kot lepoto luči, barve, glasu in gibanja, združeno v neka nesmrtno živoga, svet božanstveno oplajajoćega.

Zastor pade.
Narod kriči, bije, joče, živi, živi, živi!
Narod živi! Narod noće domov! Narod je domal!

In treba je vključiti temu iti.
Pred Politeama Rossetti stoji avto. Mojster Gotovac odhaja. Pa saj ga ne puste! Po dolgem, ljubečem vzklikanju se avto oddaljuje. Množica zapre ostalim umetnikom pot, prosi za rože, samo za list, za spomin, za talisman. V trenutku ni nikjer več dragocenih šopkov. V tisoče in tisoče rok romajo nagelji slave, tisoč grudi jih nosi za spomin tja gori proti Gorici.

In ti, moj nagelj iz Proseka, ki ga je peš prinesla v Trst slovenska ženica — tudi ti blagoslovljen in hvala roki, ki mi ga je poklonila. Hranila ga bom med svojimi popisanimi polami. Kakor one belo črne — neznaten v svoji obledeli barvi, si vendar ves moj in ves živ.

Po Trstu je ljubljanska opera obiskala z istim sporedom Reko. Tudi tu zmaga, tudi tu se združuje množice od te in one strani mejnega mostu.

In potem, potem spet pade zastor in v sladki utrujenosti bi človek dolgo, dolgo stal na krmi parobroda in gledal v vse razumevajočo, pomirjujočo, sveto modrino morja.

Ruža Lucija Petelin.

»Istra« izlazi svakog tjedna u petak. — Broj na godinu. — Oglasi se računaju po cjeniku. — rova ulica 48, III. kat. — Tisak: Stečajnina

čekovnog računa 36.789. — Pretplata: za cijelu godinu 48.— din., za pola godine 24.— din., za vlasnik i izdavač: Konzorcij »Istra«, Masarykova 28a, II, broj telefona 67-80. — Za uredništvo odgovara IVAN STARI, Zvonimir

Jugoslovenske štampe d. d., Zagreb, Masarykova ulica broj 28a. — Za tiskaru odgovara Rudolf Polanović, Zagreb, Illica broj 131.